Cultuur Profiel Scholen

KUNST GEBOUW

FONDS VOOR CULTUUR PARTICIPATIE

Workshop:
Naar meer samenhang in het curriculum

Dinsdag 24 november 2026,
CMK- bijeenkomst Kunstgebouw in Theater Koningshof Maassluis
Fianne Konings, VCPS-PO

Cultuur Profiel Scholen

Home Over VCPS PO Scholen VO Scholen Schoolportretten Kennis Nieuws Agenda Contact

www.cultuurprofielscholen.nl
Info-po@cultuurprofielscholen.nl

Vereniging
Cultuurprofielscholen

Onderwijs in **Samenhang**

GROEP: **THEMA:**

LEERGEBIEDEN:

- NL Kerndoelen Nederlands
- DG Kerndoelen digitale geletterdheid
- EN Kerndoelen Engelse taal
- RW Kerndoelen rekenen en wiskunde
- MM Kerndoelen mens en maatschappij
- KC Kerndoelen kunst en cultuur
- BU Kerndoelen burgerschap
- MN Kerndoelen mens en natuur
- BS Kerndoelen bewegen en sport

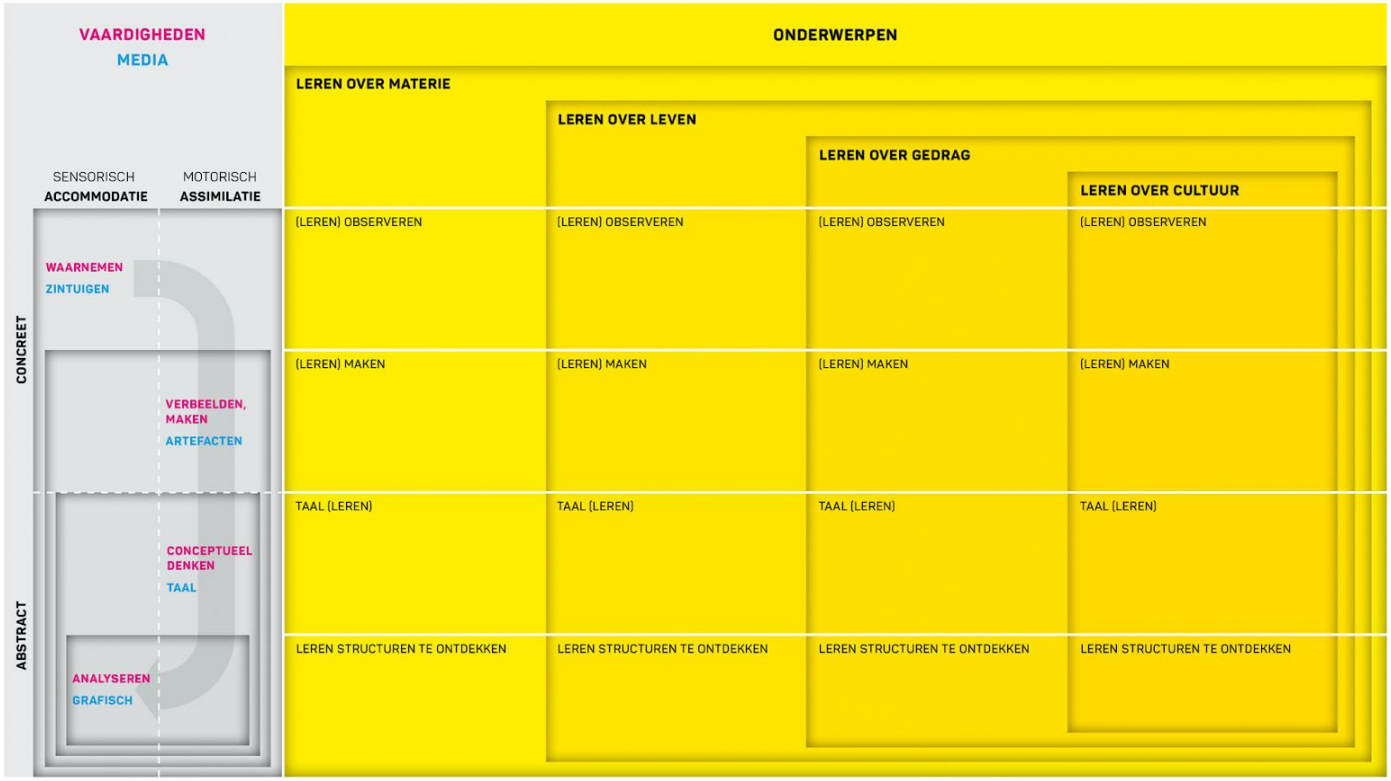

© Vereniging CultuurProfielScholen (VCPS)/Barend van Heusden, 2026. Grafisch ontwerp: JUSTAR

Vereniging
Cultuurprofielscholen

Waarom meer samenhang in het curriculum?

40 + nieuwe kerndoelen, 9 leergebieden
En de opdracht deze te vertalen in samenhangend en betekenisvol onderwijs

Vereniging
Cultuurprofielscholen

Achtergrond: Cultuur²

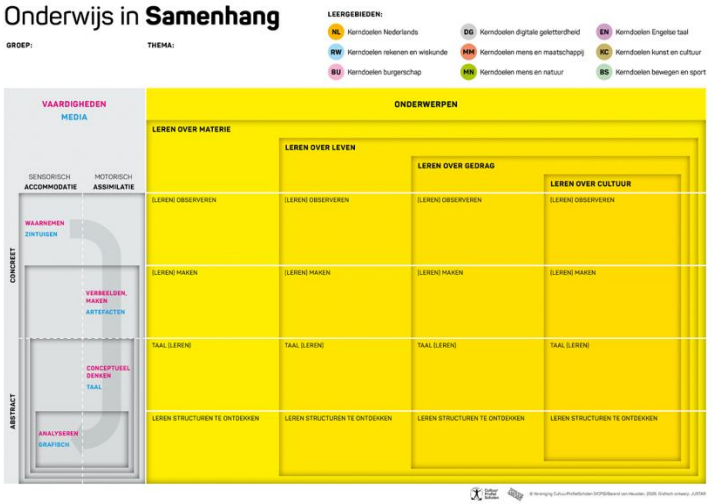

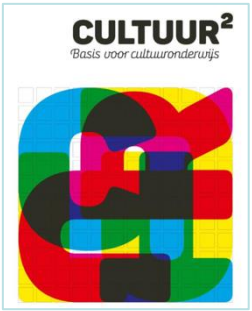

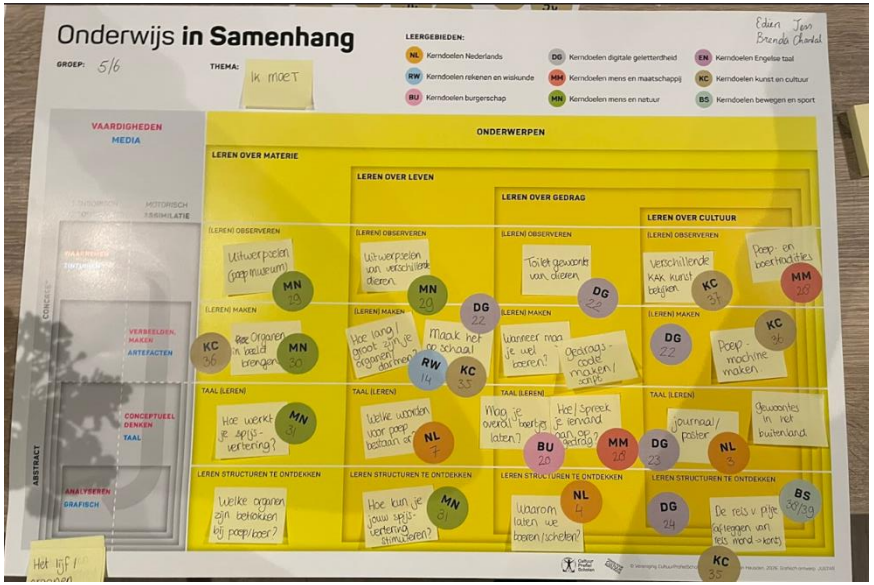
Onderwijs in Samenhang
GROEP: 5/6
THEMA: Ik moet
LEERGEBIEDEN:
NL Kerndoelen Nederlands
RW Kerndoelen rekenen en wiskunde
BU Kerndoelen burgerschap
DG Kerndoelen digitale geletterdheid
MM Kerndoelen mens en maatschappij
MN Kerndoelen mens en natuur
EN Kerndoelen Engelse taal
KC Kerndoelen kunst en cultuur
BS Kerndoelen bewegen en sport
VAARDIGHEDEN
MEDIA
ONDERWERPEN
LEREN OVER MATERIE
LEREN OVER LEVEN
LEREN OVER GEDRAG
LEREN OVER CULTUUR
(LEREN) OBSERVEREN
(LEREN) MAKEN
TAAL (LEREN)
LEREN STRUCTUREN TE ONTDEKKEN
VERBEELDEN, MAKEN
ARTEFACTEN
CONCEPTUEEL DENKEN
TAAL
ANALYSEREN
GRAFISCH
ABSTRACT
CONCREET

Enkele reacties

Dit neem ik mee uit de Meet Up:

“ Hoe je een thema weg kunt zetten en via het schema variatie kunt creëren in je lessen en leerdoelen, maar ook dat je vanuit de nieuwsgierigheid van het kind werkt.”

“is dat je eigenlijk binnen allerlei vakken een hoop overlapping kan terugvinden. Het is slechts je hiervan bewust worden.”

Dit inzicht geeft de mogelijkheid om:

“een plan uit te werken”

“wanneer het voorgaande duidelijk in kaart is gebracht kun je gericht op zoek gaan naar mogelijke lacunes.”

”Praktisch en vlot aan de slag te kunnen.”

Onderwijs in **Samenhang**

GROEP: **THEMA:**

LEERGEBIEDEN:

- NL Kerndoelen Nederlands
- RW Kerndoelen rekenen en wiskunde
- BU Kerndoelen burgerschap
- DG Kerndoelen digitale geletterdheid
- MM Kerndoelen mens en maatschappij
- MN Kerndoelen mens en natuur
- EN Kerndoelen Engelse taal
- KC Kerndoelen kunst en cultuur
- BS Kerndoelen bewegen en sport

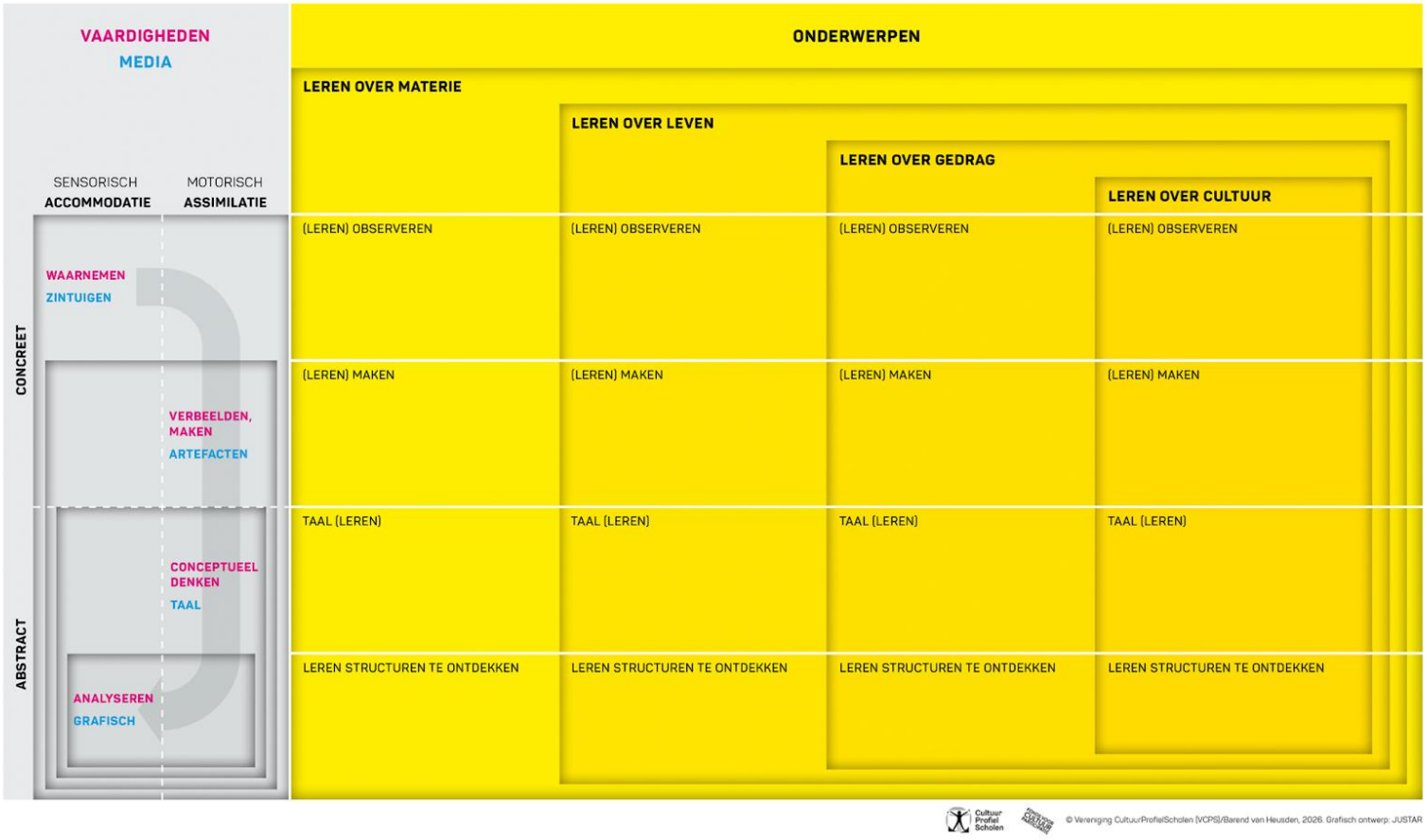

© Vereniging CultuurProfielScholen (VCPS)/Barend van Heusden, 2026. Grafisch ontwerp: JUSTAR

Vereniging
Cultuurprofielscholen

Betekenisvol, en samenhangend

- 40 + nieuwe kerndoelen, 9 leergebieden
- Vertalen in samenhangend en betekenisvol onderwijs

Betekenisvol: je kunt er iets mee (nu, of later!).

'Iets'? Ja: inzien hoe dingen in elkaar zitten, waarom ze gebeuren, dingen in samenhang zien. Er is dus een directe link tussen betekenisvol en samenhangend onderwijs. Inzicht in samenhang maakt onderwijs betekenisvol. – 'Ah, dus zo zit dat…!'

Hoe hangen de kerndoelen en de leergebieden met elkaar samen?

Vereniging Cultuurprofielscholen

Onderwijs in **Samenhang**

GROEP: **THEMA:**

LEERGEBIEDEN:

- NL Kerndoelen Nederlands
- RW Kerndoelen rekenen en wiskunde
- BU Kerndoelen burgerschap
- DG Kerndoelen digitale geletterdheid
- MM Kerndoelen mens en maatschappij
- MN Kerndoelen mens en natuur
- EN Kerndoelen Engelse taal
- KC Kerndoelen kunst en cultuur
- BS Kerndoelen bewegen en sport

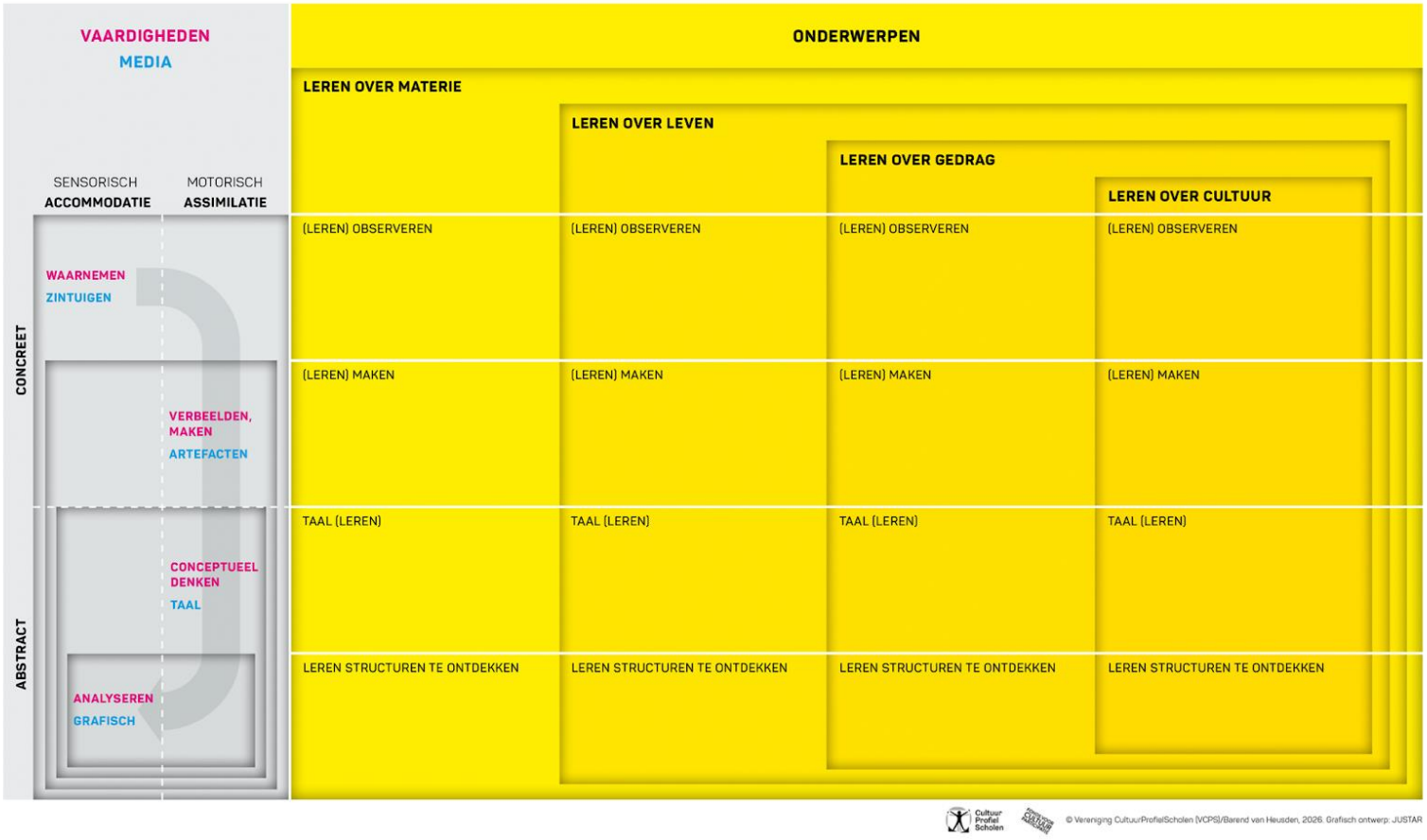

© Vereniging CultuurProfielScholen (VCPS)/Barend van Heusden, 2026. Grafisch ontwerp: JUSTAR

Vereniging
Cultuurprofielscholen

Cultuur

- Cultuur begint met een ervaring van verschil tussen **geheugen** en **hier-en-nu**
- Het **geheugen** is een reservoir (’bibliotheek’) van netwerken en patronen van neuronale activiteit
- Het **hier-en-nu** doet zich voor als een nieuwe combinatie van (bekende) elementen uit het geheugen
- Vanuit **het geheugen** geven we vorm aan het altijd veranderende **hier-en-nu**

Vereniging Cultuurprofielscholen

Geheugen ⇄ hier-en-nu

Vanuit het geheugen geven we vorm aan het altijd veranderende hier-en-nu

We beschikken daarvoor over vier vaardigheden en iedere vaardigheid heeft een eigen medium:

- **Waarnemen** van overeenkomsten (schemata)
- **Verbeelden** van mogelijkheden (artefacten)
- **Conceptualiseren** in categorieën (taal)
- **Analyseren** van structuren (grafische tekens)

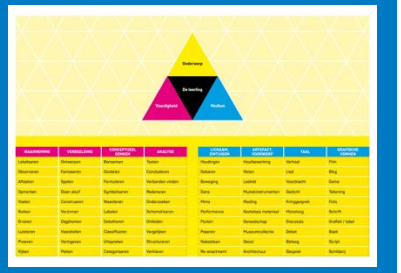

WAARNEMING	VERBEELDING	CONCEPTUEEL DENKEN	ANALYSE
Lokaliseren	Ontwerpen	Benoemen	Testen
Observeren	Fantaseren	Oordelen	Concluderen
Aftasten	Spelen	Formuleren	Verbanden vinden
Opmerken	Doen alsof	Symboliseren	Redeneren
Voelen	Construeren	Waarderen	Onderzoeken
Ruiken	Verzinnen	Labelen	Schematiseren
Ervaren	Dagdromen	Debatteren	Ontleden
Luisteren	Voorstellen	Classificeren	Vergelijken
Proeven	Vormgeven	Uitspreken	Structureren
Kijken	Maken	Categoriseren	Verklaren

LICHAAM, ZINTUIGEN	ARTEFACT, VOORWERP	TAAL	GRAFISCHE VORMEN
Houdingen	Houtbewerking	Verhaal	Film
Gebaren	Kleien	Lied	Blog
Beweging	Leskist	Voordracht	Game
Dans	Muziekinstrumenten	Gedicht	Tekening
Mime	Kleding	Kringgesprek	Foto
Performance	Kosteloos materiaal	Monoloog	Schrift
Fluiten	Gereedschap	Discussie	Grafiek / tabel
Poseren	Museumcollectie	Debat	Boek
Nabootsen	Decor	Betoog	Script
Re-enactment	Architectuur	Gesprek	Schilderij

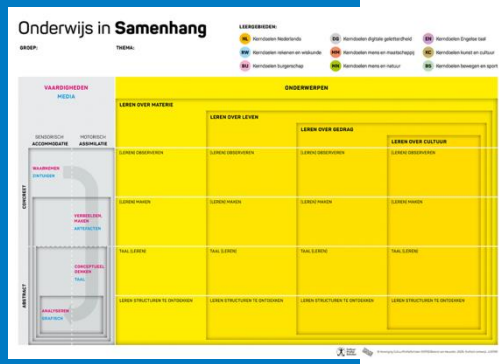

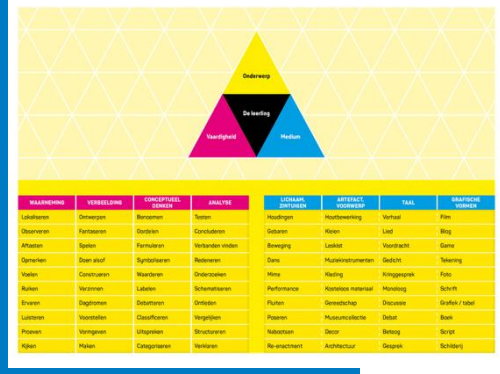

Oefening met kerndoelen

Plaats de kerndoelen in de placemat op de horizontale lijn

NL3, De leerling produceert teksten
NL 6 De leerling toont inzicht in taal als systeem
NL7, De leerling verkent het gebruik van taal
RW 12, De leerling interpreteert data
BU 21 De leerling doet ervaringen op met democratische en maatschappelijke betrokkenheid
DG 23, de leerling creëert digitale producten
KC 36, De leerling maakt kunstzinnige uitingen

We doen het zo samen!
Wat kunnen we concluderen?

Onderwerpen

De kennis-landkaart:

- Waar kunnen we over leren?
- Hoe verhouden de type onderwerpen zich tot elkaar?

Vereniging
Cultuurprofielscholen

Onderwijs in **Samenhang**

GROEP: **THEMA:**

LEERGEBIEDEN:

- NL Kerndoelen Nederlands
- RW Kerndoelen rekenen en wiskunde
- BU Kerndoelen burgerschap
- DG Kerndoelen digitale geletterdheid
- MM Kerndoelen mens en maatschappij
- MN Kerndoelen mens en natuur
- EN Kerndoelen Engelse taal
- KC Kerndoelen kunst en cultuur
- BS Kerndoelen bewegen en sport

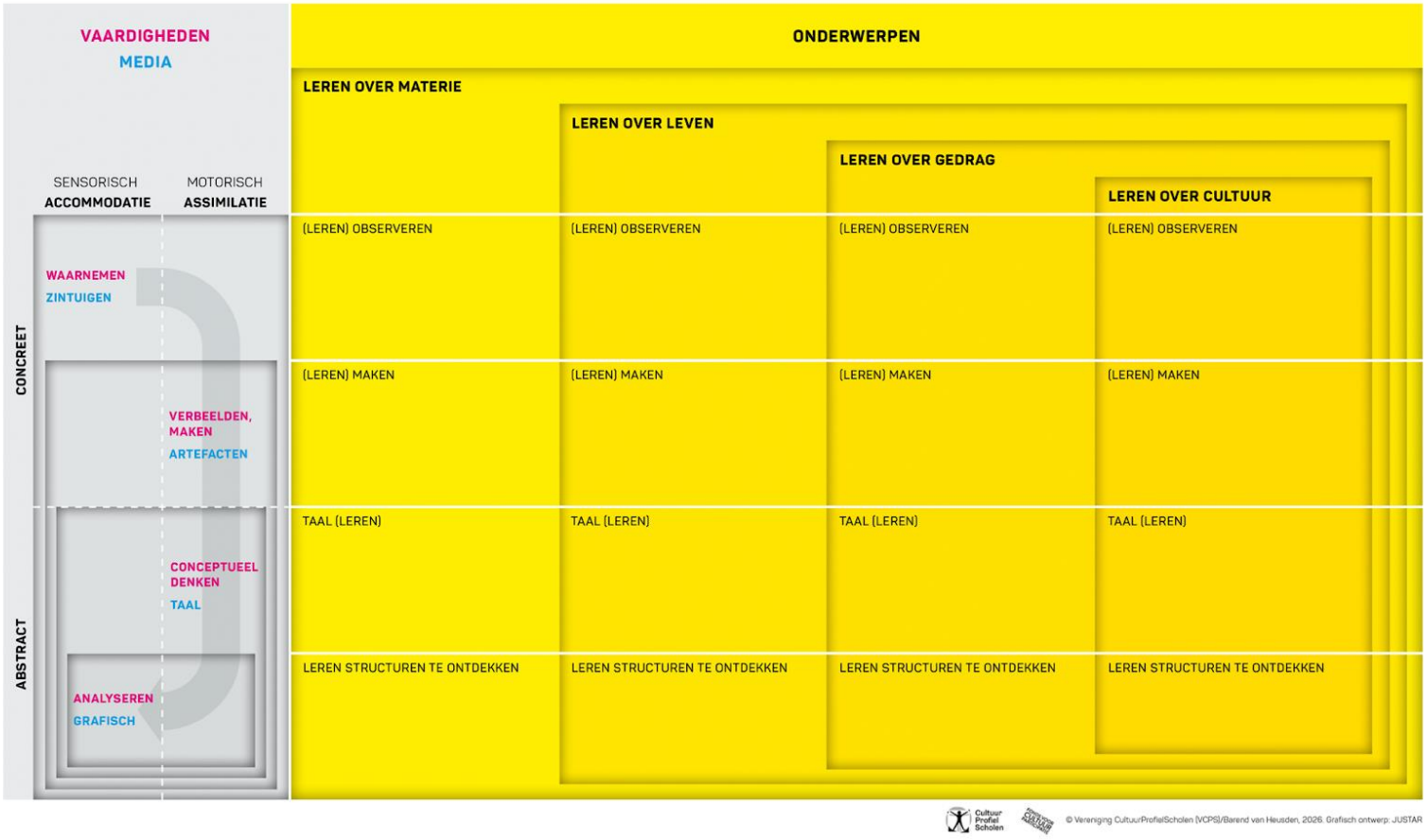

© Vereniging CultuurProfielScholen (VCPS)/Barend van Heusden, 2026. Grafisch ontwerp: JUSTAR

Vereniging
Cultuurprofielscholen

‘Tranen van Breda’ van Margit Lukács en Persijn Broersen in Grote Kerk Breda
Foto: Rosa Meininger

Onderwijs in **Samenhang**

GROEP: 7c

THEMA: Huilen

LEERGEBIEDEN:

- NL Kerndoelen Nederlands
- DG Kerndoelen digitale geletterdheid
- EN Kerndoelen Engelse taal
- RW Kerndoelen rekenen en wiskunde
- MM Kerndoelen mens en maatschappij
- KC Kerndoelen kunst en cultuur
- BU Kerndoelen burgerschap
- MN Kerndoelen mens en natuur
- BS Kerndoelen bewegen en sport

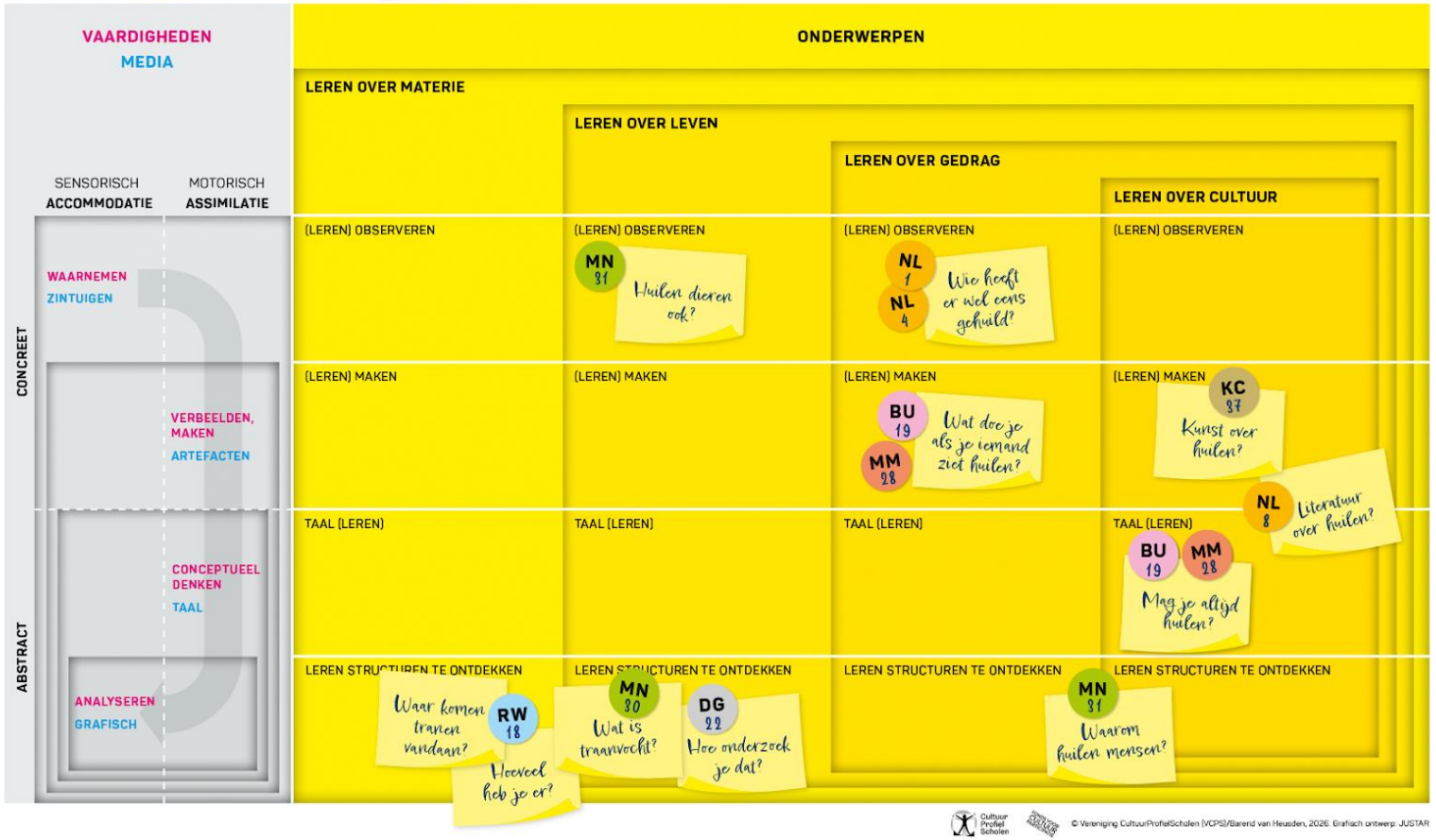

© Vereniging CultuurProfielScholen (VCPS)/Barend van Heusden, 2026. Grafisch ontwerp: JUSTAR

Vereniging
Cultuurprofielscholen

Voorbeeld huilen

- (Kring)gesprek met de kinderen over huilen
- Wanneer huil je (gedrag); waarom huilen mensen – verdriet, pijn, boosheid, blijdschap, opluchting… (taal!)
- Spreken en schrijven over huilen (taal)
- Wat doe je (troosten)? (gedrag)
- Oordelen over huilen (culturele verschillen); wie mag huilen?
- Huilen dieren? Anatomie (huilklieren, wat gebeurt er als je huilt?)
- Waarom huilen (en niet iets anders)?
- Traanvocht (rekenen; biologie)
- Verbeelding van huilen – door kinderen en in literatuur (kinderboek, tranenthee van Lobel) en andere kunstvormen ….
- ….

Vereniging Cultuurprofielscholen

Onderwijs in **Samenhang**

GROEP: 7c

THEMA: Huilen

LEERGEBIEDEN:

- NL Kerndoelen Nederlands
- DG Kerndoelen digitale geletterdheid
- EN Kerndoelen Engelse taal
- RW Kerndoelen rekenen en wiskunde
- MM Kerndoelen mens en maatschappij
- KC Kerndoelen kunst en cultuur
- BU Kerndoelen burgerschap
- MN Kerndoelen mens en natuur
- BS Kerndoelen bewegen en sport

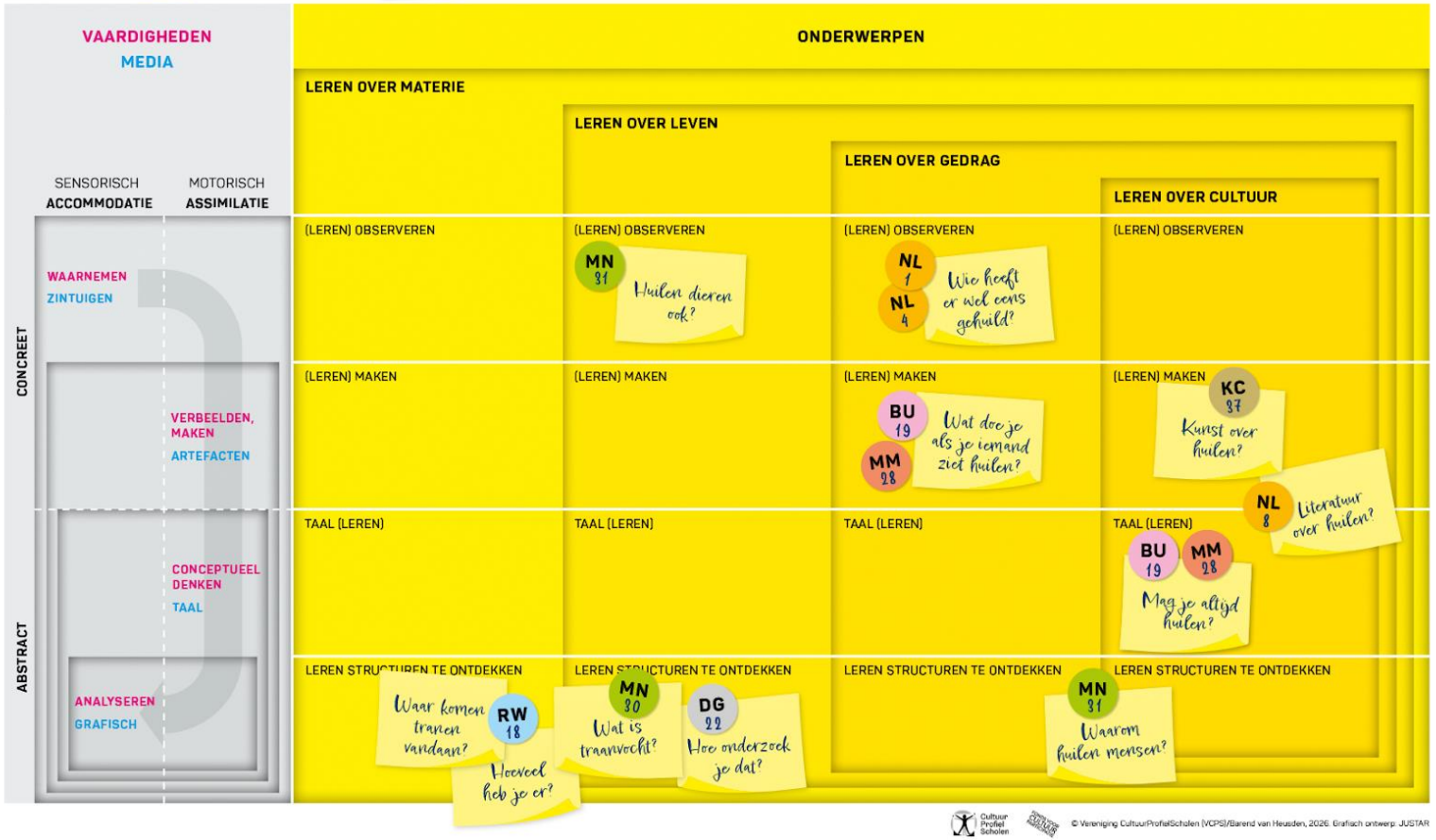

© Vereniging CultuurProfielScholen (VCPS)/Barend van Heusden, 2026. Grafisch ontwerp: JUSTAR

Vereniging
Cultuurprofielscholen

Photo by Ronald Smits

‘Tear Gun’
Yi-Fei Chen

Vereniging
Cultuurprofielscholen

ONTRAFEL EEN THEMA

Ontdek de samenhang

Opdracht – Vertaal een thema naar de 16 vakjes in de poster *Onderwijs in Samenhang (OiS)*. Dit is een oefening om (verder) grip te krijgen op het model OiS.

Benodigdheden:
- Poster / model *Onderwijs in Samenhang*
- Post-its
- Kerndoelen samengevat
- Kerndoelstickers

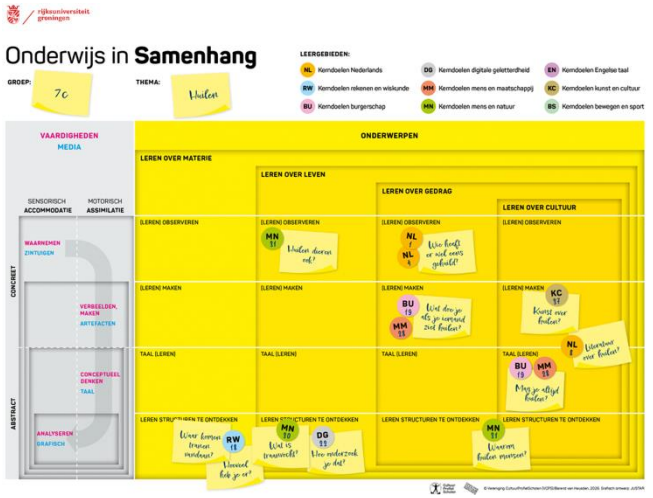

Stappen

- Bedenk of kies een thema (voor hulp z.o.z.).
- Bespreek met elkaar: waar kan dit thema allemaal over gaan? Hoe laat je de leerlingen hierover leren? Schrijf dit op de post-its.
- Gebruik hierbij het model *Onderwijs in Samenhang* en probeer bij elk vakje iets te bedenken. Zie ook het voorbeeld z.o.z.
- Tijd over? Plaats vervolgens ook de kerndoelen erbij.

'Ontdek hoe je van 40 naar 16 kunt gaan!'

Vereniging Cultuurprofielscholen

Kies een thema:

- *Dat je vandaag hebt horen langskomen.*
- *Waar jouw klas nu mee bezig is/was/gaat.*
- *Uit jouw methode.*
- *Dat je leerlingen veel bezig houdt.*
- *Uit het volgende rijtje: vieren, ontbijt, vinden, ik moet, afval, school, regels, gewoonten, huid, lievelingsplek cadeaus, achter in de auto, kleren, versieren, zwemmen, op weg naar huis .....*

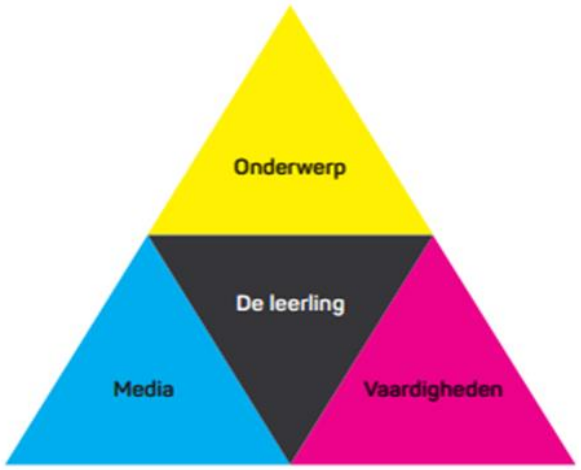

! Alles begint bij (de cultuur van) de leerling !

VOORBEELD - Thema WATER

- ***Materie*** *- Water als materie: H2O (eigenschappen, kenmerken, schrijfwijze, formule).*
- ***Leven*** *- Water als onderdeel van het leven (de mens bestaat voor 60% uit water, leven in water).*
- ***Gedrag*** *– Water dat invloed heeft op hoe we wonen (leven en wonen in een delta gebied, waterhuishouding, schoon drinkwater).*
- ***Cultuur*** *– Onze ervaring met water (verhalen/schilderkunst over strijd tegen het water, kunst over smelten van de ijskappen, theater over angst voor het water).*

Laat je ze de onderwerpen: observeren, (mee)maken, bespreken of beschrijven of grafisch noteren?

Vereniging Cultuurprofielscholen

Maar, alles begint bij (de cultuur van) de leerling

Reacties en vragen?

Vereniging
Cultuurprofielscholen

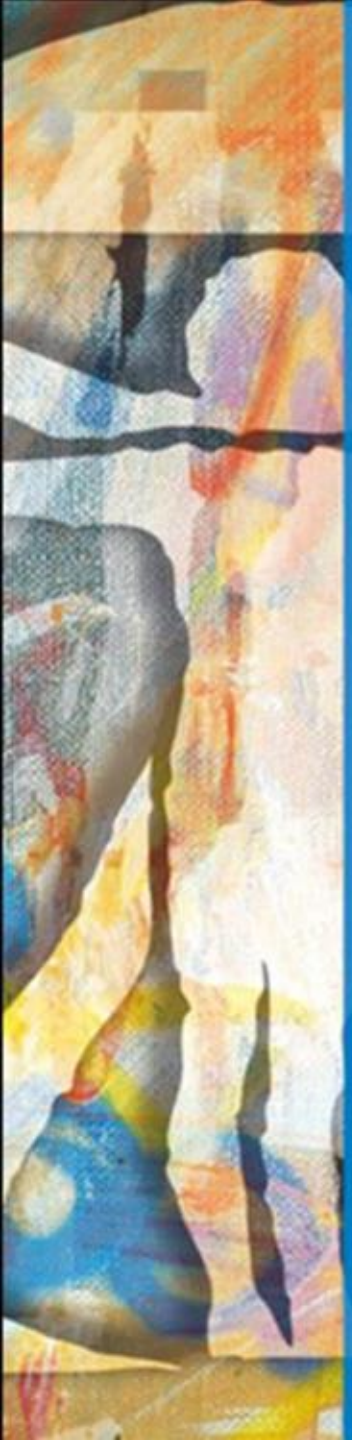

Vereniging
Cultuurprofiel*scholen*

www.cultuurprofielscholen.nl